

שאלות ותשובות
בית לחם יהודה

ונכלל בו שני חלקים

חלק ראשון

יכלכל בתוכו

פתיחה כללית וכמה שיטות בשם ובפוסקים ושאלות ותשובות
על אורח חיים.

כל אלה חברתי אנכי הצעד

יהודה אשר כלאים אליהו ויל אויערמאן

בעל המכר שו"ת בית יהודה הוצגה כעת בק"ק קיילאוו דמתקריא נאוואנעארניעווסק.

ווילנא

ברפוס האלמנה והאיזים ראם.

תרסד.

ВЕТЬ ЛЕХЕМЪ ІУДА.

Толкованіе вопросовъ по еврейской религіи.
Соч. раввина О. Ойзермана. Часть I.

ВІЛЬНА. Типографія Вдовы и бр. Ромкы.
Уголь Духовскаго и Глухова пер. соб. домъ № 1/2.
1903.

מכתבי תהלה

מגאוני זמננו המפורסמים

כאשר עבר מה סגנו ויולנא הרב הגאון התריף ובקי וכו' מ"ח יתודה אשר נ"י אב"ד דק"ק קיילאוו המתקריא נאוואנעארגניעווסק סמלך הארמאן יצוי אשר כבר יצאו מניסין שלו בספרו הנחמד שו"ת בית יהודה אשר הוציא לאור הדפוס בשנת תר"ם בהסכמת רבני וגאוני ויולנא ועוד כמה הסכמות מגאוני הוסן וכבר נחקל ספרו הנ"ל בעיני הלומדים והנה עתה הוסף ידו וזכותו ה' לחבר ספר יקר רב הכמות ורב האיכות ויקראו בשם בית לחם יהודה והוא ספר נכבד שנכלל בתוכו נ"כ כמה שו"ת אשר כתב להלכה ולמעשה ובתוכם נמצא כמה חשובות אשר הם נפלאים אשר כתב עם הרבנים הגאונים רומנו ועיינתי בספרו בכמה מקומות וישורו סאד בעיני כי הראה בו את חריפותו ואח בקיאותו כרביי הש"ס וכמסמקם ראשונים ואחרונים ויל צולל כס"ס אדירים וסעלה פנינים כידו איבעת אימא גמרא איבעית אימא ספרא וכמה הלכתא גוברתא איכא למסמע סינה לכן אסינא לפעלא טבא יישר חילו וחפץ ה' יצילה בידו להציו ספרו הנ"ל לאור הדפוס בקרב הימים הצענודר כ"י כשיצא סכ"ת הדפוס כסמדר אשר יושט עליו. כ"ד הכותב שחקבל. וגם אני אקח ספר אחר סאת הרב הגאון המחבר נ"י כש"א סכ"ת הדפוס כסמדר אשר יושט עליו. כ"ד הכותב לכבוד התורה ולסו"ת ובה על התחום בע"ה יום ג' פ' אלול שנת תרנ"ט פה ק"ק ויולנא.

כאשר עבר דרך פה הוינסק הרב רב' התריף ובקי ושגנו ומשנתו י"ן ובקי מ"ח יתודה אשר נ"י ראב"ד דק"ק קיילאוו המתקריא נאוואנעארגניעווסק ומקום היה רב וראב"ד בשאר עיירות ועסקתי עמרו בכמה ענינים בפלמלי דאורייתא וראיתי כי הוא מתון וסמיק ורצוי להרשים את חיבתו בית לחם יהודה חריוש תורה ושו"ת והגם שלא ה"י לו שוהת לעיני את הכל ולא עיינתי הרבה בו מ"ס אוקי האי נבדא יקראו על חוקתו וראוי להרשים וגם אנכי אוקי ספר אחר מהרב רב' המחבר כאשר יצא סן הדפוס ברשיון הצענודר. ולדא"י כחתי על התחום היום יום א' דר"ח אלול שנת תרנ"ט פה ק"ק הוינסק.

נאם יוסף ראזין ראב"ד דהוינסק.

נאם יוסף ראזין ראב"ד דהוינסק.

נאם שלמה דבהן חונה פה ק"ק ויולנא.

בעה"ש נגתי רביעא ו' אדר שני שנת תרנ"ו שלמים אקח לאהובי ידידי הרב הגאון וכו' כקש"ה מהררי יתודה אשר הנאב"ד דק"ק קיילאוו המתקריא נאוואנעארגניעווסק סלך הארמאן יצוי.

אחרשה"ס באהבה קשרת סכתו סו"ת אדר ראשון הניעני לנכון וסה סאור ישבח לבי כבשרו לי בשורה טובה אשר הרשן נבסמתי לראותו ולהנות אח ספרו בית לחם יהודה אשר נבקי נבסמתי לראותו ולהנות סאורו כי יהל. ויהא רעוא שיוכה לברך על המגמר באהבה ויהנו סאורו רבני ותלמידותיו וגם אנכי אייה כשיעורני ה' מראשון לציון לקחת ספרו כשמתה רבת. [ואנכ הנני לכבאר על דבר שאלתי הנרמס כספרי שו"ת ברבת שלום ס"א

איקלע לאתרין האי נבדא יקרא הרב הגאון הסוכה וכו' כקש"ה מ"ח יתודה אשר יצוי ראב"ד דק"ק קיילאוו המתקריא נאוואנעארגניעווסק וספרי עלי חייני' כאן והוא מברורלים הסוכהקיס וא"צ לא לירידי ולא לזכותי אך ענותנותי' גיטה לכקש הסכמות וכל הני למסבוי ארזי דרי בי רבדיו מתגבלין כהבלין התריפות ובקשות וכל סן דין סוכבו לנא. וכלני אקח את ספרו בית לחם יהודה אשר ברשיון הצענודר. ובאתי על התחום יום ה' כ"א סיון תר"ס לפ"ק נאוואהרדק.

נאם וחיאל מיכל הלוי עפשמיין דהוינסק.

אשר כתיב נ"י השג על שאלתי אם אמנם כי רוב פלפולו הוטב בעיני מרישא לסימא כי הם מיוסרין על ארני התריפות והבקיות כאשר אהבתי עכ"ל איני תוד מהרדתי שם כשנם שאר הרמסתי את ספרי הנ"ל סצאתי מפורש כן בס' ח"א כלל פ"ו דין מ"ו והביא נ"כ דעת ספר הסידים. וזה איוה שנים הניעני בלין ויל בעל המחבר שו"ת העסק שאלה והביא ראי' לרברי שמי"ם מנחת ד' ס"ד א' ונכ אנכי השבתי לו או רכבר קוטב מא"ז רבני חכם צבי ויל כתשובתי פ"י מ"ה וע' בברכי יוסף לא"ח ס' קע"ה אות ג' רבת' מר"א לשי"ב הג' ר' יוחק אהרן אימינא ו"ל אב"ד דק"ק לבוב ס' ל"ז יוש להביא ראי' שמי"ם שבושת י"א ע"כ ג"י יש להביא ראי' מציית דיש להתליף אש נפסקי אחר מהרמ"ן וכן סבאר כח"ה ה' ציית כלל י"א וא"כ ה"ה דמתור להתליף הייעה כהרתן. כה דברי ידירי סוקירו כערבו הרם וסוכה ככליון ענינם לספרו הנחמד אשר יצא לאור עולם כקרב הימים בלב טוב.

שמן דהא האלי יו לה מלך אחר שזמן ומלך השני מלכותם
לכן משפיק בימים ולד עמלה היו מלך הקייבוסתא וגם נמללו
שי גידו מלך דר למטר לריכס לקרס ואם הם חיים יודיעם
שנרלו חיים רשאים אחר בלד דביקא מנקר בקי וחומן :

ועתה

לריכין לבאר בע"ה על דברי המלך של האלי ומקורם
ול דהו רק חסור מדרבנן ודך דיש בהעבדות. הנה ליעד
לזהו עו חל מלך הוא גמי משרפא בחולין ד' מ"ט ע"ב פוגמא
ד"י עם ר"ט ויפיקו במקרא הכתוב בחזרה לה המלך המכסה
לה הקרבן וסובר ל' ישמעאל דבשני דומי' למלך הזה ולכן
אומר מה מלך המכסה לה הקרבן היו קרום ויקלף חף כל
היום ויקלף ופי' רש"י ז"ל קרום דהו ע"י ע"י ויקלף הקרום
כל המלך שאיט חלוק בו ור"ש סובר דבשני חובב קרום
ויקלף ופירש"י כשלה הוא פשוט על הקרבן וכן על הקרבן
ולזהו מלך חל הקרבן איט חובב קרום וכן מלך האלי איט
חובב וכו' וכמו שכתוב בגמ' בהג"ה ד' ק"י ע"א דעובד
שם על משה ליה דמליו לחסר אמר קרל כל מלך שור
זלא בשא. וכן מובאר ברמב"ם ב' מ"א מ"י ה"ה ח"ל ג'
לביס הן שמיכין עליהן מלך סעל הקרבן ועל שתי הכליות
ועל הכסלים בלד האלי מותרה כלביה לא תקלס מלך ללא
לגנין קרבן וכו'. אמנם ללא העיון נלמדה שם גבי אליה
ומלוא חביס האסורים דבכ"י הביא דעת ר"י בן חביב וז"ל
אם הוסיף שמואל בגמ' דהוב האלי מותר לשפך שיטטה בזה
אזאם ההעוים שם המלך שפאל' לוד פנים נמי מותר אבל ר"ל
אזלו דעתו כי חין הטנה רק על האלי עממה וכן מובאר
שם בכ"י בשם הגהות מיימוני שם ברמב"ם בשם סמ"ג וז"ל
אזון דבכ"י יש שזמן האלי ועליו יש מלך הקייבוסתא וזהו מלך
שזמן האלי דבוקס זה בזה חין בימים לאלא גיד לכן כעין
קרום ומלכו כמראה שזמן, מה שעל אחוה גיד חסור ביהא
מה שכתובו מותר ומשם מלך שכתב חוסר אחוה וליך
מור לחוה גידי ופי' ולפי שהיא לכן שזמן בו בני חרס
ל'. אמנם נראה לנו יבא דהוי מלך חל הלא חמרו דלא
יבדו מה מלך האלי לבד ורק מותרה לה המלך הלא עם
שזמן בהעבדות ועם המלך הלא היו ג"כ ממשע מן השזמן
העבור ועל זה הם נלמדים במנו דלי בעי היו חמרו שאינם
לקיפין לה מלך האלי כלל והיו דומי' להא דמובאר בגמ'
לחובו ד' כ"ב ע"א מחרה כבדו וטהורה לוי נאמנה שהפך
שפטר הוא השם שחזיר וז"ל ה"ה ב"ה"ה לוי נאמנה שהפך
הם עכרים ולקמיין ק"ל את המלך הלא רק מפיסם והם אונרו
עלם מנרו כלל לבד ופי' ע"י העבדות וכוין דהו ע"י העבדות
יבא ביבא הלא מצי כבוד דמין בנינו בעל כבוד אפי' בדבר
לחסור מדוריייתא ורק מדרבנן בעינן ס' אבל בדבר דהאסור
היו מדרבנן גם מדרבנן לא בעינן רק כבוד דהא אפי' אם
יבטל לא יבא חסור רק מדרבנן. אבל בלחמה אז איט דהא
אפי' יבא ביבא אם מבטלין חז"כ בעינן ס' כמו שמוכר
השפיקים ולאו דיקא בבבולא בעינן ס' כגוד האסור חל אפי'
בגולה נמי בעינן ס' ביה דקיי"ל דמלחא איה כרוחא בלחון חל אם
ידעט מתעבדות עד חזר מלחיה דעדיין לא כרוחא בלחון חל אם
חזר לא מהי הביטול כבוד חלל בעינן ס' וכן מובאר
בספ"י מב"י ס' מ"א זמנו שמוכר בפ"ה ס' ק"ט ס"ד ד'
ואף להספיקים דמלחא לא היו כרוחא חלל בבבול לביע' בעינן
ס' כגוד האסור. וז"ל ב"ה"ה דומי' שבעת ערע מן הדבר
אזרם השעון לא ערע כלל דהחלב חסור ודלי בעינן ס' גוד
חלב ואם לא היו ס' בלד המלך מוינאל לחסר כל השזמן
דהא עובדא האסורים דעינון היו כממשל:

הלא שחטבם כהא דין זה עובדא בפירוש ברמ"ל בס' כ"י
ס"ח דלחיה שם ח"ל חלל ספק חסור שחטבם ועל נמלוכה
העבדות למקום אחר העבדות השנית שני ומכא"כ בספק
חסור דלו העבדות השנית מותרה מקום דהו כמו שלשה
העבדות ומובאר שם בש"ך דהיה בודלי חסור דרבנן שכל
העבדות ומלוכה העבדות נפל למקום אחר דהעבדות השנית
מותרת וכן מובאר בדברי ס"ם ס"ק י' ח"ל שם ספק חסור
שחטבם כבוד היחד וזמור ח' מן העבדות וכו' חלל נפל
לקריה חל"ם שלין שיעור לבעול דהעבדות השנית הקדירה
מותרת מקום ס"ם וז"ל ה"ה ב"ה"ה כג"ד דהא חטבט לעיל דמן
החורה מלך האלי מותרת ורק העבדות אסורו והיו רק כמו
חסור דרבנן והיו כמו ספק חסור דלדוריייתא דספק דלדוריייתא
ואסור ודלי דרבנן עיניהם שזים כגוד ע"ז האעבדות השנית
מותרת וז"ל כג"ד השזמן דהו בעין חסורה אבל הללים
המעבדות השנית מותרת :

שאלה לו

ע"ד אשה שרצתה ללבן את התבשיל עם ביצים
ושברה בתוך הכלי ביצה אחת טובה ואח"כ
שברה עוד שתי ונתנה בתוך הכלי. וראתה שיש
על התבשיל סימני פיהם דם ולקחה משם חצי ביצה עם
מה"ד וחצי ביצה נשארה עם הביצה השניה ולבנה
בהם התבשיל וכן קורם שלבנה עם הביצים נתנה
בתוך הקירור שהיו ביצים להתבשל וכאשר נתבשלו
לקחו משם ומצאה בתוך ביצה אחת טופת דם
אך רינו עם התבשיל ועם הביצים ועם הכלי שנתבשלו
בהם הביצים :

תשובה

הנה מקודם לריכין לבאר בעה"ס בדבר האסור של העיסות
המלוחות כגולה. ח"ל אם היו האסור דלדוריייתא או
דהו רק חסור דרבנן. כי היכן היו האסור הלכה ולמעשה
אם על החלמון או על הלחון. ז"ל חין דינו בהעבדות על
חד כבוד או אחר כהני. ז"ל על הכלים שנחבטו כהם שפילס
אם הם כהנים או לא. ומנחך הביטור שפ"ה"ס עבול ז"כ לנידון
דין. כהני על ענין המלחין אם הם שגמלא כבינה אם היו
אסור מדלוריייתא הדין וגם הבינה או דרך חסור מדרבנן הלא
בשני חיובים שמוכרים בחום' מליון ס"ד ע"ב ד"ה הוא
דהקשו שם הו"ס על שיטת הגמרא דביצים שגמלא כהם אם
אסור והלא היו אסורה לגמרא דרייתוח כ"ל פקד דם שמיים
דמוכס שם לחי חסור ומתני' חום' שם שני חיובים. דכלמח
ז"ל חסור ורק לא חסור ח"ל חסור דרבנן והם החמיו כביצים
שגמלא כהם אם בינה חסור דם עוף וחין חלוק היכן היו הדין
הדיו' ה"י במקום שהלחמה עלד ממשע נמי הדין כן. ועוד
היולו חום' ומלקי מקומות היבא היו הדין דהא חסור חלוק
לחסור מיידי דה"י במקום הקב"ה ולכן חסור גם מדלוריייתא
והא דרייתוח שזמחר מיידי בשאר מקומות שאיט על האסור
ח"כ נראה דהאסור אם הם היו האסור מדלוריייתא או
רק מדרבנן. חליל שם דם חסור החיובים של חום'. ובכל זה
ומד נמלא חומר וקולא לחיותן חלחלון דהו מדרבנן היו כל
כבינה חסור מדרבנן וז"ל היו כספק רק ספק דרבנן. אבל
לחיותן השני של החום' דהו אסור מדלוריייתא או רק על
עלם הדין חלל לא כל הבינה. ורק דעת הרשב"א ז"ל בחיובים
וכה"ה ופי' ס' ח"ל שגלי חיותן השני של החום' והגם הדין
עלמו היו חסור מדלוריייתא חלל כל הבינה שגמלא כהם הדין
חסור כבינה חסור דש"י מילכא בעלמ'. והנה מדברי המחבר
בס' כ"י ס' ש' שכתב סהם דביצים חייבין עליו משמע דסובר
דהוא חסור מדלוריייתא וכן נראה מדברי ה"ה"ה שם סק"ח
הביא

ויין